

8e Actieprogramma Nitraatrichtlijn

Er kan nu niet met het voorstel worden ingestemd. Doelen worden niet gehaald en op diverse punten wordt een stap achteruit gezet.

Het gaat om de volgende zaken:

- Doelen voor nitraat in het zuidelijk zand- en lössgebied worden niet gehaald in de bodem en het grondwater. Dit is in strijd met zowel Nitraatrichtlijn als Kaderrichtlijn Water (KRW).
- Kwaliteit van oppervlaktewater (m.u.v. in het Maasgebied) gaat achteruit. Dit terwijl de Nitraatrichtlijn stelt dat het vooruit moet gaan en de KRW achteruitgang niet toestaat.
- Meer uitstoot van stikstof. Dit is niet uit te leggen gelet op de huidige stikstofbelemmeringen voor economie, landbouw, woningbouw en infrastructuur.
- Meer uitstoot van ammoniak, stikstofoxide en lachgas. Dit gaat de problemen met de Richtlijn Luchtkwaliteit verder vergroten i.p.v. verkleinen. In die richtlijn zit een onthoudingsplicht die stelt dat je op weg naar implementatie geen besluiten mag nemen die het halen van de grenswaarden structureel in gevaar brengen.

Tal van partijen zijn (zeer) kritisch over de effecten van het 8e Actieprogramma Nitraatrichtlijn:

- Commissie MER: Doelen worden niet gehaald plus negatief effect t.o.v. het bestaande 7e Actieprogramma. Achteruitgang dus. Terwijl doel van de beide richtlijnen juist is vooruitgang.
- PBL: Verslechtering van de waterkwaliteit en meer stikstofuitstoot
- Wageningse kennisinstellingen: De doelen worden hiermee niet gehaald, er is een verslechtering van oppervlaktewater en een toename van stikstofemissies en verslechtering van de luchtkwaliteit.
- Landsadvocaat: De Landsadvocaat wijst dan ook op de risico's van een Europese infractie en risico van nationale rechtszaken zoals Greenpeace en Urgenda. Er is een groot risico op een 'tweede stikstof-crisis', ook al is de verwachting dat dit meer via projecten/activiteiten zal lopen dan generiek. Kan enorm effect hebben op nieuwe vergunningen voor infra, bedrijven en woningbouw.
- Europese Commissie (EC): [Internationale en diplomatieke belangen](#)

- Regionale overheden: IPO, UvW en VNG willen dit 8e Actieprogramma Nitraatrichtlijn ook niet en roepen op om dit niet te doen. Zij worden gevraagd een deel van de KRW-opgave te vullen met regionale maatregelen, maar zien dit niet zitten als de opgave generiek juist vergroot wordt. IPO, UvW en VNG hebben aangegeven in januari met eigen 'bod' te komen.

Daarnaast is het probleem dat als dit kabinet het 8e Actieprogramma vaststelt, dat in principe gaat gelden voor vier jaar. Wijzigingen moeten dan worden teruggeploegd op dat 8e Actieprogramma. Hierdoor is de kans op schadeclaims en nadeelcompensatie groot. De agrarische sector is ook niet gediend met jojo-beleid als de voordelen voor de agrariërs weer worden teruggedraaid. Daar heeft niemand wat aan. Dit wetende is het echt onverantwoord om dit nu vast te stellen en is het ook niet passend bij de demissionaire status van dit kabinet.

Het belangrijke traject van doelsturing, wat nog in de kinderschoenen staat overigens, kan op een andere manier ook worden voortgezet. Dat hoeft niet belemmerd te worden door uitstel van het 8e Actieprogramma.

Er zijn 3 mogelijkheden geschetst voor een vervolg:

1. Het 8e Actieprogramma Nitraatrichtlijn nu op een fors aantal punten stevig aanpassen;
2. het 7e Actieprogramma Nitraatrichtlijn een jaar verlengen en de actualisatie naar een 8e Actieprogramma aan het volgend kabinet laten;
3. wachten op het bod van IPO, VNG en UvW.

Ad 1. Bij de eerste mogelijkheid gaat het in ieder om terugdraaien van drie voorgenomen versoepelingen: 1) verkleining van bufferstroken langs waterlopen, 2) verhoging van stikstof-gebruiksnormen vooruitlopend op doelsturing en 3) verhoging van stikstof-gebruiksnormen voor specifieke gebieden en gewassen. Het voorkomen van achteruitgang is ook niet genoeg: er zijn extra maatregelen nodig om doelen te bereiken in het grondwater van het zuidelijk zand- en lössgebied om niet in strijd te zijn met zowel Nitraatrichtlijn als Kaderrichtlijn Water (KRW).

Ad 2 en 3. Voorkeursoptie van I&W, EZ en KGG. Trek het 7e Actieprogramma Nitraatrichtlijn door, voorkom ellende en met inbreng van IPO, UvW en VNG onder een nieuw Kabinet in 2026 een goed 8e Actieprogramma op te stellen dat niet leidt tot achteruitgang en voldoende bijdraagt aan doelbereik. Daar kunnen dan ook regionale maatregelen onderdeel van uitmaken die de andere overheden nog niet bereid zijn te nemen zolang het Rijk te weinig stappen zet. Hiermee wordt het risico op juridische stappen van de Europese Commissie en de nationale rechter sterk verkleind.